

УДК 342.7

Андрій Супруновський,*канд. юрид. наук,
доцент кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЖЕРЕЛА МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

З урахуванням сучасних реалій суспільно-політичного розвитку України (збройний конфлікт на Сході України, підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом й уведення безвізового режиму з Європейським Союзом) виявлено специфіку джерел міграційного права України. Доведено та аргументовано думку про комплексний характер джерел міграційного права України, оскільки вони об'єднують і матеріальні, і процесуальні норми. Указано на першочерговість зовнішньополітичного чинника, який впливає на функціонування міграційного права України й системи його джерел.

Ключові слова: міграційне право, джерела міграційного права, правові норми, міграційні акти.

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть міграція набула рис глобальної проблеми сучасності, що тісно пов'язана з питаннями внутрішньої та зовнішньої безпеки держав і потребує широкомасштабного міжнародного співробітництва щодо врегулювання всіх аспектів цього явища. Міграційні переміщення в усі часи були своєрідним індикатором реагування населення на зміни, що відбуваються в економічному, політичному й соціальному житті будь-якого суспільства. Але останні події в історії нашої держави вимагають по-новому поглянути на цю проблему, яка повинна розглядатися не тільки як переміщення людей, а і як складний соціальний і політичний процес, що торкається багатьох сторін життєдіяльності суспільства. Отже, існує нагальна необхідність аналізу проблематики міграції людських ресурсів і її наслідків у тому числі правовою наукою, в тому числі джерел міграційного права України, ґрунтовного дослідження зазначених процесів з урахуванням негативних тенденцій суспільного розвитку в цій сфері.

Мета статті – з урахуванням сучасних реалій суспільно-політичного розвитку України (збройний конфлікт на Сході України, підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом й уведення безвізового режиму з Європейським Союзом) виявити специфіку джерел міграційного права України.

Виклад основного матеріалу. Щоб міграційне право України послідовно виконувалося, воно повинно мати своє зовнішнє вираження. У національній і зарубіжній юридичній літературі «зовнішнє вираження» в одних випадках називають формою чи формами права, в інших – джерелами або водночас і формами, і джерелами. Оскільки не надається принципового значення незначним змістовим відмінностям, поняття «форма міграційного права України» розглядатиметься як синонім поняття «джерела міграційного права України». За теорією права, джерело права – це форма існування правових норм, яка перетворює волю як право в об'єктивну реальність [1]. Аналіз юридичної літератури і правового життя різних держав

свідчить, що існує велике різноманіття джерел права. Як правило, не всі вони мають однакову вагомість і виконують рівноцінну регулятивну роль. Це правові звичаї, правові традиції, нормативно-правові акти органів державної влади, правові прецеденти, правові договори. Зрозуміло, що джерела права змінюються не тільки залежно від етапів розвитку суспільства, держави і права, а й від особливостей самих правових систем [2, с. 16–17].

Джерела міграційного права України мають комплексний характер, оскільки об'єднують і матеріальні, і процесуальні норми. Міграційному праву України не властива, як, наприклад, цивільному чи кримінальному, наявність самотійного процесуального права. Матеріальні та процесуальні норми об'єднуються в одному міграційному акті, що зумовлюється вимогами законодавчої техніки. Здебільшого законодавець вирішує проблему шляхом об'єднання процедурних норм в один структурний підрозділ правового акта. Так, у Законі України «Про біженців» [3] процесуальні норми зосереджені передусім у розділі III «Надання, втрата і позбавлення статусу біженця». Співвідношення матеріальних і процесуальних норм у джерелах міграційного права України не однакове. В одних актах переважають норми матеріального права, які закріплюють, зокрема, правовий статус біженця. В інших випадках завданням актів є встановлення процедури, наприклад, надання чи позбавлення статусу біженця.

У теорії права юридичний (правовий) акт є офіційним письмовим документом, прийнятим уповноваженим суб'єктом права, який має офіційний характер та обов'язкову силу, що виражає владне веління, і спрямований на регулювання суспільних відносин. Правові акти за сферою обов'язковості діляться на нормативні (загальні), ненормативні (індивідуальні, правозастосовні) та інтерпретаційні (акти тлумачення).

Нормативно-правовий акт приймається уповноваженим на це суб'єктом у визначеній формі й за встановленою процедурою для регулювання суспільних відносин і містить

загальні правила поведінки – норми права; встановлює, змінює чи скасовує норми права. Ненормативні правові акти, на відміну від нормативних, установлюють не загальні правила поведінки, а конкретні приписи, звернені до окремого індивіда чи юридичної особи, застосовуються одноразово й після реалізації вичерпують свою дію. Інтерпретаційний акт – це документ, що видається повноважним органом у результаті офіційного тлумачення (з'ясування або роз'яснення) правових норм. На формування джерел міграційного права України впливають такі чинники: множинність міграційних відносин; різноманітність їх об'єктів, що обумовлює різні види правових приписів. Це зобов'язує того, хто видає відповідний акт, дбати про форму вираження й спосіб інституціоналізації міграційних відносин. Зокрема, в Конституції України чітко зазначається форма актів, які приймає той чи інший орган [4].

Варто зазначити, що масштаби міграційних процесів зростають і стають предметом вивчення міжнародного права. Міжнародне право не дає єдиного поняття міграції. У національних законодавствах багатьох держав мігрант має юридичний статус: «іноземець», «особа без громадянства», «біженець» та «особа, що шукає притулок» [5]. Кожен статус пов'язаний із певними правами й обов'язками. Важливу інституціональну роль для юридичного закріплення всієї сукупності прав і свобод людини відіграє Загальна декларація прав людини 1948 р., яка закріплює міграційне право серед найважливіших: «Кожна людина має право вільно пересуватися й вибирати собі місце проживання в межах кожної держави. Кожна людина має право залишати будь-яку країну, включаючи власну, і повертатися у свою країну» (ст. 13) [6].

Наведені вище положення Загальної декларації прав людини є першою заявою, прийнятою після Другої світової війни, стосовно прав людини шукати притулок і користуватися ним. Громадянські й політичні права, викладені в Загальній декларації, уточнені та конкретизовані в Міжнародному пакті про цивільні й політичні права, прийнятому в 1966 р. й такому, що набув чинності в 1976 р. [7]

Останнім часом зростає роль такого джерела права, як судовий прецедент, який посилює свою позицію в системі джерел національного права та в системі джерел міграційного права. Це виявляється й у рамках правових систем, що входять до романо-германського права або тяжіють до нього, де судовий прецедент посилює свої позиції як важливе джерело права. Так, прийнятий Україною у 2006 р. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [8], по суті, змінює концепцію джерел права у правовій системі України, завдяки чому судовий прецедент стає джерелом права.

Актом міжнародного визнання України як демократичної держави стало прийняття її 9 листопада 1995 р. до країн-членів Ради Європи та ратифікація Верховною Радою України

в 1997 р. Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р., Першого протоколу і протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції [9]. Відповідно до ст. 9 Конституції України, з моменту ратифікації та набрання чинності для України зазначені Конвенція й Протоколи до неї стали частиною національного законодавства. Для гарантування реалізації закріплених Конвенцією та Протоколами прав і свобод людини передбачено запровадження особливого механізму міжнародного захисту – постійно діючий Європейський суд з прав людини, юрисдикція якого поширюється й на Українську державу. Рішення цього Суду становлять систему прецедентного права Європейського суду з прав людини. Для України знання й використання прецедентів Суду, що сформувалися під час застосування норм Конвенції, у тому числі міграційно-правових, є запорукою дотримання міжнародно-правових зобов'язань, які випливають із Конвенції про захист прав людини та основних свобод і Протоколів до неї. Конкретні судові рішення є формально обов'язковими тільки для тих держав, що є відповідачами в конкретних справах. Звернень до Європейського суду з прав людини проти України з питань процесів міграції фізичних осіб ще не надходило [10].

До групи міжнародних правових документів, що регулюють міграційні процеси, входять також Конвенція ООН 1951 р. про статус біженців і Протокол 1967 р., що стосується статусу біженців [11]. Термін «біженець» уперше почав уживатися після Першої світової війни. Цим поняттям позначалися особи без місця свого проживання. Модель міжнародних дій із захисту біженців установа Лігою Націй. Під час Другої світової війни з'явився термін «переселенці», що стосувався всіх осіб, яких насильницьким шляхом викрадено (вивезено) на територію іноземної держави, у тому числі супротивника. Оскільки проблема біженців відразу після закінчення Другої світової війни так і не була вирішеною, виникла необхідність у новому міжнародному документі, який визначав би правовий статус біженців. Замість численних документів, що стосуються особливих категорій біженців, було вирішено виробити єдиний документ, який містив би загальне визначення осіб, яких треба вважати біженцями. Конвенцію про статус біженців прийнято на Конференції повноважних представників Організації Об'єднаних Націй 28 липня 1951 р., вона набрала чинності 21 квітня 1954 р. [3].

Система правових актів, які є джерелами міграційного права України, охоплює Конституцію України, закони, постанови Верховної Ради України, міжнародні договори України, Рішення Конституційного Суду України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, судові прецеденти тощо. Зокрема, джерелами міграційного права України є Декларація про державний суверенітет, Закони України: «Про

порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» [12], «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [13], «Про біженців» [3], «Про імміграцію» [14]; Рішення Конституційного Суду України у справі щодо прописки від 14 листопада 2001 р. [15], Укази Президента України: «Про основні напрями соціальної політики до 2004 року» від 24 травня 2000 р., «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання» від 15 червня 2001 р.; Постанови Кабінету Міністрів України: «Про створення органів міграційної служби в Україні» від 22 червня 1996 р., «Про Правила в'їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» від 29 грудня 1995 р., «Про затвердження порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства» від 8 квітня 2009 р. № 322 [16] тощо.

Положеннями зазначених нормативно-правових актів урегульовано такі важливі аспекти міграційних процесів, які потребували приведення в належний стан: порядок і підстави набуття громадянства України, порядок в'їзду, транзитного проїзду й перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, порядок залишення території України громадянами; визначено категорії осіб, яким може бути відмовлено у в'їзді або залишенні території України. Крім того, визначені питання відповідальності іноземців та осіб без громадянства за порушення норм міграційного законодавства, підстави й порядок для набуття статусу біженця, врегульовано порядок екстрадиції тощо.

Щодо функціонування міграційних режимів в Україні, то необхідно зазначити, що формування системи міграційно-правових режимів реалізації правової міграційної політики є необхідною умовою підвищення ефективності здійснення цього виду державно-політичної діяльності й управління міграційними процесами в країні.

Загалом правовий режим визначають так:

- сукупність правил, закріплених юридичними нормами, які регулюють певну діяльність;

- складне юридичне утворення, що визначає порядок правового регулювання, який виражається в певному поєднанні правових засобів і створює бажаний суспільний стан і конкретний ступінь сприятливості або несприятливості для задоволення інтересів суб'єкта;

- соціальний режим певного об'єкта, закріплений правовими нормами й забезпечений сукупністю юридичних засобів;

- порядок регулювання, комплекс правових способів, які характеризують особливе об'єднання взаємодіючих дозволів, заборон, а також позитивних зобов'язань, що створює особливу спрямованість регулювання;

- засновану на єдиних правових принципах і встановлену законодавством систему правового впливу, яка використовує специфічні

юридичні форми й методи впливу на суспільні відносини;

- особливий порядок правового регулювання, встановлений державою у вигляді правових норм і забезпечений силою державного примусу;

- результат регулятивного впливу на суспільні відносини системи (певного набору) юридичних засобів, які властиві конкретній галузі права й забезпечують нормальне функціонування цього комплексу суспільних відносин.

Вищезазначене дає змогу заключити, що правовий режим – це комплексне поняття, структура якого складається з елементів, які змогу дають розкрити специфіку правового регулювання певної сфери соціальних зв'язків. З одного боку, правові режими забезпечують стабільне нормативне регулювання групи суспільних відносин, певної ділянки соціального життя, сприяють оптимальному використанню конкретних об'єктів. Це особливо важливо в період економічних, політичних і культурних перетворень, здійснюваних сьогодні в Україні. У цьому сенсі правові режими, безперечно, є результатом нормативно-правового впливу. З іншого боку, правові режими характеризуються не тільки певною стабільністю, відомою сталістю, вони теж розвиваються й адаптуються до сучасних умов і реалій. Ефективне використання правових засобів під час вирішення тих або інших спеціальних завдань значною мірою полягає в тому, щоб вибрати оптимальний для вирішення відповідного завдання правовий режим, достеменно відпрацювати його відповідно до специфіки змісту регульованих відносин.

С.В. Снігур зазначає, що міграційний режим в Україні є насамперед основним засобом реалізації державної міграційної політики. До групи механізмів забезпечення адміністративно-правових режимів автор зараховує механізм забезпечення міграційного режиму в Україні, який включає в себе: 1) систему правових актів, що є основою функціонування цього механізму; 2) організаційно-структурні формування; 3) організаційно-правові методи та способи, що забезпечують функціонування цього механізму [17].

Видається, що для характеристики поняття «міграційно-правовий режим» необхідно виділити ознаки, властиві цьому явищу, а саме: а) міграційно-правовий режим являє собою сукупність правових засобів; б) правові засоби в рамках цього режиму взаємопов'язані; в) міграційно-правовий режим має чітко визначену мету й об'єкт, на який спрямовані правові засоби впливу; г) правові засоби являють собою сукупність інструментів (настанов) владного впливу на міграційні процеси; д) правові засоби – система дій (технологій) суб'єктів, що реалізують державно-політичну діяльність у сфері міграції населення; е) правові засоби, об'єднані єдиними цілями, формують спеціальні правила поведінки, діяльності, офіційно встановлені та забезпечені системою організа-

ційно-правових заходів у міграційній сфері; ж) міграційно-правовий режим здійснюється спеціальними суб'єктами, які діють у сфері реалізації міграційної політики [18].

Однак, незважаючи на те що в Україні в основному створена законодавча база, яка становить основу нормативно-правового регулювання міграційного режиму, на думку дослідників, сьогодні ця законодавча база не є абсолютно досконалою та повною: її не можна визнати цілісною; низка її положень потребує уніфікації; існує потреба в прийнятті цілої низки законів, які б по-новому або додатково врегулювали важливі питання в міграційній сфері [17].

Так, нагальним сьогодні є прийняття законів України: «Про державну міграційну політику в Україні», «Про Державну міграційну службу України», «Про порядок реєстрації фізичних осіб за місцем проживання», «Про порядок надання притулку в Україні», «Про трудових мігрантів», «Про соціальний захист працюючих мігрантів».

Серед міжнародних договорів України щодо міграції фізичних осіб за рівнем їх закріплення вирізняють договори універсального та регіонального характеру, які встановлюють певні принципи й норми. До перших належать Статут ООН [19], Загальна декларація прав людини [1], Декларація ООН про територіальний притулок, Міжнародний пакт про громадянські й політичні права [7], Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Підсумковий акт Гельсінської наради з безпеки та співробітництва в Європі, Конвенція про статус біженців; до другої групи – Конвенція про захист прав і основних свобод людини, Угода СНД про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів тощо.

Проте у зв'язку зі складнощами перехідного періоду формування української державності конкретні акти, які містять міграційно-правові норми, часто змінюються, скасовуються, новелізуються, що впливає на нестабільність міграційного законодавства України. З огляду на юридичну силу, в ієрархії правових актів особливе місце належить Конституції України, яка має найвищу юридичну силу. У п. 10 ч. 1 ст. 92 Конституції України закріплено, що виключно законами України, а не будь-яким іншим нормативно-правовим актом визначаються засади регулювання, зокрема, міграційних процесів. Пункт 8 ч. 2 цієї статті відсилає до встановлення лише законами України міграційного режиму, який є відмінним від загального.

В основних міграційних нормативно-правових актах установлюється час набрання ними чинності. Наприклад, у п. 1 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про імміграцію» [14] зазначається, що цей Закон набирає чинності через місяць із дня його опублікування. У постановах Верховної Ради України передбачався строк уведення в дію законів. Зокрема, Постановою Верховної Ради України «Про введення в дію За-

кону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» [12] передбачалося, що цей Закон набирає чинності з дня опублікування.

Специфікою міграційних нормативно-правових актів, у тому числі законів, є те, що деякі з них мають зворотну силу. Так, п. 4 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про імміграцію» встановлено, що дозвіл на імміграцію в Україну мають:

- іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну на постійне проживання до набрання чинності цим Законом і мають у паспорті громадянина колишнього СРСР зразка 1974 р. відмітку про прописку або отримали посвідку на постійне проживання в Україні;

- іноземці та особи без громадянства, які змушені були залишити місця постійного проживання в Автономній Республіці Абхазія Грузії, прибули в Україну, одержали в установленому порядку тимчасову довідку, проживали в Україні не менше ніж п'ять років і звернулися протягом шести місяців із дня набрання чинності цим Законом із заявою про видачу їм посвідки на постійне проживання в Україні;

- іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну до 6 березня 1998 р. за Угодою між Урядом Соціалістичної Республіки В'єтнам та Урядом СРСР про направлення і прийняття в'єтнамських громадян на професійне навчання та роботу на підприємства й в організації СРСР від 2 квітня 1981 року, залишилися проживати в Україні та звернулися протягом шести місяців із дня набрання чинності цим Законом із заявою про видачу їм посвідки на постійне проживання в Україні;

- іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну дітьми-сиротами у зв'язку зі збройними конфліктами в місцях їх постійного проживання й виховуються або виховувалися в державних дитячих закладах чи в дитячих будинках сімейного типу або над якими встановлено чи було встановлено опіку або піклування громадян України.

Міграційні акти видаються, як правило, на невизначений термін і втрачають чинність у зв'язку з прийняттям нового такого акта.

Висновки

Отже, в Україні сформовано основні джерела міграційного права, що включають міжнародне законодавство, законодавчі акти України, укази Президента України, постанови Уряду, відомчі нормативні правові акти, судові рішення, міжнародні договори України.

Сучасне міграційне законодавство України відрізняється наявністю прогалів правового регулювання, повторенням багатьох норм одна одною, іншими недоліками. Істотним недоліком є й те, що часто одні й ті самі громадські стосунки регулюються різними нормативними правовими актами відомчого рівня. Це пояснюється відсутністю єдиного суб'єкта міграційної політики, слабкою координацією діяльності служб із регулювання міграційних процесів. Ці обставини свідчать про кризу джерел міграцій-

ного права, що негативно впливає на його реалізацію.

Законодавство не визначає такі базові категорії, як «міграція», «мігрант», «міграційний процес», що свідчить про предметну невизначеність цієї нормативної системи. І хоча це не чинить безпосереднього впливу на правове регулювання стосунків у сфері міграції, ця обставина має істотне значення для організації правового масиву.

Як основні елементи кризи джерел міграційного права можна розглянути:

- відсутність законодавчого закріплення предмета правового регулювання міграційного права;
- розкиданість правових норм, що регулюють міграційні правовідносини по різних галузях права, що є чинником великої кількості норм-відсилань;
- невизначеність статусу окремих категорій мігрантів;
- повторення правових норм одна одною;
- колізії норм міграційного законодавства.

Правова невизначеність є основним наслідком кризи джерел міграційного права. Вона полягає в розмиванні предмета правового регулювання, в невизначеності методів правового регулювання, які в кожному конкретному випадку правозастосування визначаються предметом галузі, до якої належать ці правові норми.

Список використаних джерел:

1. Мельник С. Шляхи формування міждержавної трудової міграції в Україні / С. Мельник // Україна: аспекти праці. – 1996. – № 2–3.
2. Дія права: антегративний аспект: [монографія] / [Ю.С. Шемшученко, Н.М. Оніщенко, Є.Б. Кубко та ін.]; відп. ред. Н.М. Оніщенко. – К.: Юридична думка, 2010. – С. 16–17.
3. Международный пакт о гражданских и политических правах: Принят резолюцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи ООН от 16 декабря 1966 г. // Действующее международное право: в 3 т. / сост. Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова. – М.: Изд-во Моск. независ. ин-та междунар. права, 1997. – С. 21–39.
4. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців: Закон України від 10 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 17. – Ст. 118.
6. Всеобщая декларация прав человека: официальный текст. – М.: Права человека, 1996. – 16 с.
7. Международный пакт о гражданских и политических правах: Принят резолюцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи ООН от 16 декабря 1966 г. // Действующее международное право: в 3 т. / сост. Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова. – М.: Изд-во Моск. независ. ин-та междунар. права, 1997. – С. 21–39.
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
9. Європейська конвенція про захист прав і основоположних свобод людини (Рим, 4 груд. 1950 р.) // Збірка договорів Ради Європи. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – С. 27–58.
10. Про ратифікацію Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини: Закон України від 17 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 31. – Ст. 242.
11. Про статус беженцев: Конвенция ООН от 27 июля 1951 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/russian/documen/convents/hr.htm>.
12. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 18. – Ст. 101.
13. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
14. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 41. – Ст. 197.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v015p710-01>.
16. Про затвердження порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2009 р. № 322 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 26. – Ст. 871.
17. Снігур С.В. Міграційний режим в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / С.В. Снігур; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008.
18. Про внесення змін до закону України «Про біженців»: Закон України від 31 травня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 25. – Ст. 336. – С. 80–81.
19. Устав Организации Объединенных Наций (Сан-Франциско, 26 июня 1945 г.) // Международное право в документах: [учебное пособие] / сост.: Н.Т. Блатова, Г.М. Мелков. – М.: Норма-Инфа-М, 2000. – 824 с.

С учетом современных реалий общественно-политического развития Украины (вооруженный конфликт на Востоке Украины, подписание Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейского Союза и введение безвизового режима с Европейским Союзом) выявлена специфика источников миграционного права Украины. Доказано и аргументировано мнение о комплексном характере источников миграционного права Украины, поскольку они объединяют и материальные, и процессуальные нормы. Указано на первоочередность внешнеполитического фактора, который влияет на функционирование миграционного права Украины и систему его источников.

Ключевые слова: миграционное право, источники миграционного права, правовые нормы, миграционные акты.

Taking into account the current realities of social and political development of Ukraine (armed conflict in eastern Ukraine, the Association Agreement between Ukraine and the EU introducing visa-free regime with the EU) the specific of sources of migration law in Ukraine are highlighted. Proved and reasoned the opinion about the complex nature of migration sources of law in Ukraine, as combined both material and procedural rules. Specified on the priority of foreign political factors that affect the functioning of the migration law of Ukraine and the system of its sources.

Key words: migration law, sources of the migration law, legal norms, migration acts.

